

מפתח מושגים לביטוחי חבויות

אחריות חוזית – אחריות של צד לחוזה כלפי צד שני, הנובעת מחוזה.

אחריות חוקית/אחריות על פי דין – אחריות למעשה או למחדל הניתנת לאכיפה באמצעות החוק.

אחריות כלפי הציבור/צד שלישי – אחריות של אדם או תאגיד (ישות משפטית) שגרם נזק לגופו או לרכושו של אדם או תאגיד אחר.

אחריות מנהלים/דירקטורים – אחריות של נושאי משרה בתאגיד (עפ"י המפורט בחוק החברות) בשל נזקים העלולים להיגרם לחברה, לבעלי מניותיה, לעובדים, לספקים ו/או לכל צד שלישי בשל מעשה או מחדל שאירעו בעת פעילות אותם נושאי משרה בתאגיד.

אחריות מקצועית – אחריות המוטלת על בעל מקצוע לנקוט זהירות סבירה בעת ביצוע עבודות או שירותים שהוא מספק.

אחריות צולבת – סעיף המרחיב את הכיסוי הביטוחי לא רק למבוטחים הנקובים בפוליסה אלא גם אחד כלפי האחר. מקובל מאד בביטוחי עבודות קבלניות ובביטוחי צד ג' למיניהם. ניתן לכלול גם בביטוח אחריות מקצועית וחבות המוצר-לפי העניין.

אחריות שילוחית – אחריות של ישות משפטית למעשה או למחדל של עובד או סוכן או שלוח שלה בהתאם להגדרות בחוק השליחות תשכ"ה-1965. בחוק השליחות מספר עקרונות שיש להדגיש לענייננו: (1) מהי שליחות- שליחות היא ייפוי כוחו של שלוח לעשות בשמו או במקומו של שולח פעולה כלפי צד שלישי. (2) שלוחו של אדם כמותו, ופעולת השלוח, לרבות ידיעתו וכוונתו, מחייבת ומזכה, לפי העניין, את השולח. (3) השליחות מוקנית בהרשאה, בכתב או בעל פה, מאת השולח לשלוח, או בהודעה עליה מאת השולח לצד שלישי, או ע"י התנהגות השולח כלפי אחד מהם. (4) סיום השליחות- השליחות מסתיימת בביטולה ע"י השולח או השלוח, וכן במותו של אחד מהם, בגריעת כשרותו או בפשיטת רגלו, או –אם תאגיד-בפירוקו.

אישיות משפטית/ישות משפטית – יחיד, שותפות, חברה, איגוד או ארגון אחר שיש לו בעיני החוק הכושר לכרות חוזים, לקבל על עצמו התחייבויות, להיות בעלים של רכוש ולבצע עסקות.

ביטוח דירקטורים – ביטוח אחריות של נושאי משרה בתאגיד בשל נזקים העלולים להיגרם לחברה, לבעלי מניותיה, לעובדים או לכל צד שלישי בשל מעשה או מחדל בתום לב עקב הפרת חובת הזהירות או הפרת חובת האמונים.

ביטוח חוזי – הכוונה לביטוח משנה חוזי. מבטח המשנה מתחייב בחוזים שנחתמו עם חברת הביטוח לקבל לביטוח משנה את כל העסקים שיועברו אליו ע"י חברת הביטוח בהתאם לתנאי החוזיים ביניהם. חברת הביטוח, אינה צריכה לקבל אישור מיוחד לכל עסק. הדיווח למבטח המשנה נעשה באמצעות דוחות הכוללים את פירוט העסקים.

"ניהול סיכונים = עסקים בטוחים ומצליחים"

ביטוח פקולטטיבי – הכוונה לביטוח משנה פקולטטיבי. הסדר בין מבטח למבטח משנה ולפיו הפניה למבטח המשנה נעשית לגבי כל עסק בנפרד מבטח המשנה רשאי לקבל או לדחות כל עסק המוצע לביטוח ולקבוע את התנאים המקובלים עליו ללא כל קשר לעסקים אחרים שנערכו באמצעותו.

בעל הפוליסה - אף על פי שחוק חוזה הביטוח קובע כי פוליסת ביטוח היא חוזה שבין מבטח למבטח, בחוזה ביטוח ישנם מספר "שחקנים" שממלאים תפקיד, ובין השאר, "בעל הפוליסה", "מבוטח" ו- "מוטב", שהינם "שחקנים" השונים במהותם בפונקציה שהם ממלאים בחוזה הביטוח. אין המדובר בהפרדה סמנטית אלא בהפרדה מהותית. לרוב, שמו של בעל פוליסה נקוב בפוליסת הביטוח והוא זה שמשלם את דמי הביטוח או רובם. במקרים מסוימים משמש בעל הפוליסה גם כמבוטח ובמקרים מסוימים לא. כך למשל, בפוליסת ביטוח קבוצתי קולקטיבי בעל הפוליסה הוא הקולקטיב העומד בראש הקבוצה בעל המאפיינים הדומים ואשר כל אחד החבר בה משמש "מבוטח". בביטוחי החבויות, מונח זה נפוץ במיוחד בביטוח דירקטורים, שבו בד"כ בעל הפוליסה הוא החברה/התאגיד והמבוטח הוא הדירקטור/נושא המשרה.

דמי ביטוח / פרמיה – הסכום אותו משלם המבוטח למבטח בגין ביטוח הסיכון.

דף הרשימה – נקרא בחברות ביטוח מסוימות גם "דף פרטי הביטוח" או "מפרט". זהו החלק של הפוליסה המודפס במחשב וכולל את פרטי הפוליסה הספציפיים כגון: שם המבוטח, כתובתו, תיאור הרכוש, סכומי ביטוח ותנאים מיוחדים.

הוצאות הגנה משפטית בתביעה אזרחית – במקרה שהמבוטח נתבע בתביעה אזרחית, ע"י צד ג', עפ"י חוק חוזה הביטוח, הוא זכאי להחזר הוצאות משפטיות סבירות אף מעבר לגבולות האחריות הנקובים בפוליסה (הפירוש של המילה "סבירות", נתון להחלטת בית המשפט).

הוצאות הגנה משפטית במקרה תביעה פלילית – בפוליסות נוסח "ביט" יש הרחבה להוצאות הגנה שכאלה. ניתן לכלול כיסוי זה גם בפוליסות חבויות אחרות. בהתקיימו של כיסוי זה, ישפה המבטח את המבוטח בגין הוצאות משפטיות ע"י העמדה של עו"ד לרשות המבוטח או שיפוי המבוטח שויתר על שירותי עו"ד של המבטח. בהרחבה זאת יש מגבלות שונות המופיעות בפוליסה וגם סכום הכיסוי מוגבל. חשוב לציין שאין בהרחבה זאת כיסוי לקנס או עיצומים כספיים שיוטלו על המבוטח, שאם לא כן, היה בכך משום פעולה כנגד תקנת הציבור.

הנחת העדר תביעות - הנחה שניתנת על ידי המבטח למבוטח בחידוש הביטוח -לפי סיכום שנעשה ביניהם מראש ונכתב כסעיף בפוליסה- בעת חידוש הביטוח - מהפרמיה של השנה החדשה או החזר למבוטח ישירות, בשל אי הגשת תביעות (או הגשת תביעות שעולה עלה על ההיקף שסוכם).

הרמת מסך – סילוק הפרדה, ע"י בית המשפט, בין שתי ישויות משפטיות וראייתם כאחד. לדוגמא: הרמת המסך המשפטי החוצץ בין חברה אם לחברת בת או בין חברה פרטית לבין בעלי החברה.

"ניהול סיכונים = עסקים בטוחים ומצליחים"

השבת מוצרים (RECALL) – הוצאות החזרת המוצרים שגרמו או שיש חשש שיגרמו לנזק. זהו נזק תוצאתי בביטוח חבות המוצר. לא מכוסה בפוליסות המדף. ניתן לכסות על סכומים מוגבלים עפ"י בקשה מיוחדת.

התיישנות – המועד שלאחריו לא ניתן לתבוע אדם בערכאות משפטיות (בחבויות: שבע שנים מיום קרות האירוע לבגיר או שבע שנים מיום הגיע הקטין לגיל 18. התיישנות התביעה כנגד חברת ביטוח בתוקף כל עוד לא פג תוקף התביעה כלפי הצד השלישי), כפוף לחוק התיישנות תשי"ח-1958.

ויתור על תחלוף/ זכות שיבוב – סעיף הרחבה בפוליסה ולפיו יש ויתור של המבטח לחזור בתביעה, לאחר ששולמו תגמולי הביטוח, כנגד המזיק (להבהרה: אם המזיק הוא המבוטח, בכל מקרה המבטח לא יכול לחזור אליו בתביעה לאור הקשר החוזי ביניהם – יש מקרים שבהם צד ג' שלו יש למבוטח הסכם, מבקש שיכלילו אותו בשם המבוטח, בין היתר, גם מסיבה זאת). בד"כ סעיף זה מופיע בפוליסה עקב דרישה של המבוטח שהתחייב או עשוי להתחייב כלפי גורם כלשהו שהוא לא ייתבע במקרה שיגרם לנזק.

זיקת ביטוח - המונח "זיקת ביטוח" הוא מונח אנכרוניסטי אשר מקורו לפני חוק חוזה הביטוח. עקרון זה אשר זכה להכרה לפי הדין הקודם, לא אומץ על ידי המחוקק הישראלי ובמקומו נקבע בסעיף 55 (א) של חוק חוזה הביטוח, כי "בביטוח נכסים חייב המבטח לשפות בעד נזק שנגרם למבוטח או למוטב...". תיקון המחוקק נועד למנוע הגשה של תביעות סרק על ידי מבוטחים אשר ביטחו נכס במובן של "חוזה הימורים" ולדאוג להשבת מצב המבוטח לקדמותו. כיום, אין צורך לבדוק האם למבוטח אשר הגיש תביעת ביטוח יש זיקה לנכס, כגון זיקה קניינית (בעלים, שוכר וכד'), אלא האם נגרם לו נזק. בהתאם לכך מבטח לא יוכל לטעון כי אין כיסוי לנזק שנגרם לצד ג', עקב העדר זיקת ביטוח של המבוטח.

חבות – מילה נרדפת לאחריות (חבות כלפי הציבור, חבות נושאי משרה וכו').

חבות מוצר – האחריות של יצרן בגין מוצרים שייצר וגרמו לנזק פיזי.

חצרים – מונח משפטי שפירושו: מקום מוגדר או חלק ממנו.

טיב מוצר – האחריות של יצרן לגבי טיב המוצר שייצר (אחריות חוזית שלרוב לא ניתן לבטחה).

כאב וסבל - אחד מראשי הנזק עבורם זכאי נפגע לתשלום פיצוי מאת המזיק. שיעור הפיצוי אשר להם זכאים נפגעים במסגרת תביעות נזיקין נתון לשיקול דעתו של בית המשפט.

מעביד - מעביד או מעסיק הוא אדם או ארגון אשר מפעיל עובדים או פועלים. מעבידים נותנים שכר או משכורת בתמורה לכוח העבודה של העובד, לעתים כשכר שעה, ולעתים בסכום מסוים אשר נקבע לתקופת העבודה. לעתים מחולק שכרם של עובדים, ובכלל זאת עובדים על בסיס משכורת, לשכר בסיס ושכר על שעות נוספות.

"ניהול סיכונים = אסקיט בטוחים ומאזיחים"

נזק תוצאתי/נזק עקיף – נזק שנגרם לצד ג' כתוצאה מאירוע עיקרי. נזק תוצאתי בביטוחי רכוש מכוסה רק אם המבוטח ביקש לבטחו (לדוגמא: אבדן רווחים מאש או משבר מכני). בביטוחי חבויות בדרך כלל מבוטח נזק תוצאתי כחלק מהנזק לצד ג', למעט מקרים שהפוליסה מציינת במפורש שאין כיסוי לנזק תוצאתי (החרגה כזאת נמצאת בפוליסה לביטוח עבודות קבלניות- מקובל להחריג נזק לצד ג' הנגרם מפגיעה בכבלים ובצנרת תת-קרקעית).

סף פיצוי – נהוג בביטוחי רכוש, אך אפשרי גם בביטוחי חבויות. המבטח והמבוטח מסכימים ביניהם על סכום המשמש במקרה תביעה כקו שעד אליו לא ישולם דבר. מעבר לסכום זה ישולם סכום הנזק בניכוי ההשתתפות העצמית. בדרך כלל, סכום סף הפיצוי גבוה משמעותית מההשתתפות העצמית.

עובד - מי שעובד אצל מעביד בתמורה. בין עובד למעבידו מתקיימים יחסי עובד-מעביד. זכויותיו וחובותיו של העובד נקבעים בחוזה העבודה האישי שבינו לבין מעבידו.

עניין מהותי - עניינים מהותיים, הם הפרטים שעל המבטח והמבוטח לגלות האחד לשני בשלבי השונים של הביטוח, לרבות בעת ההצטרפות לביטוח ובמהלך קיומו. הנחת המוצא היא שלו ידע המבטח על עניינים אלה, היה לכך השפעה על נכונותו לקבל את המבוטח לביטוח ו/או להמשיך לבטחו. באופן דומה, על חברת הביטוח ו/או שלוחיה לרבות סוכן הביטוח ליידע את המבוטח אודות מלוא התנאים הדרושים לו כדי לשם ההתקשרות בעסקת הביטוח, ולוודא כי הוא מבין את משמעותם ומסכים להם.

יש לזכור כי חוזה ביטוח הוא חוזה לכל דבר ועניין ולפיכך, חלים על חוזה הביטוח עקרונות דיני החוזים ובכלל עקרון תום הלב וחובת הגילוי הנאות. למרות זאת ניתן לראות התייחסות לחלק מחובות אלה באופן ספציפי לתחום הביטוח בסעיף 6 של חוק חוזה הביטוח. גם פסיקת בתי המשפט נתנה התייחסות לא אחת ביחס לחובות הגילוי הקיימות בתחום הביטוח.

פוליסה על בסיס מועד הגשת התביעה (CLAIMS MADE) – פוליסה בה המועד הקובע לצורך הכיסוי הביטוחי מתייחס למועד בו הוגשה תביעת הנזיקין ובתנאי שהאירוע בו נוצרה עילת הנזק חל בתקופה בה הייתה פוליסה בתוקף או בתקופה למפרע הנקובה בה (ראה להלן: תקופה רטרואקטיבית).

פוליסה על בסיס קרות האירוע (OCCURENCE) – פוליסה בה המועד הקובע לצורך הכיסוי הביטוחי מתייחס למועד בו קרה האירוע נשוא התביעה.

פוליסת מדף – נוסח פוליסה סטנדרטי הנערך ע"י כל חברת ביטוח על פי תנאיה שלה ומשמש לביטוח רוב העסקים (להבדיל מהפוליסות המורחבות, הנערכות בדרך כלל לעסקים גדולים ונקראות בשם מיוחד בכלל חברת לדוגמא: "ביט", "פסגה", "אשכול", "מנוביט" ועוד).

פיצוי - סכום ביטוח מוסכם מראש שישולם למבוטח בקרות מקרה הביטוח (מקובל בביטוחי תאונות אישיות, ביטוחי חיים וכו'). עיין בערך "שיפוי".

פיצויים עונשיים / פיצויים לדוגמא – פיצויים המוענקים בנוסף ובנפרד מהפיצויים הניתנים לתובע כדי לפצותו על הנזק הישיר שנגרם לו – והנועדים להעניש את המזיק בשל מעשה שעשה בזדון או בחוסר-אכפתיות, על מנת ללמדו לקח ולהרתיע אחרים מלעשות (די נדיר במשפט הישראלי – בד"כ לא מכוסה בפוליסות הביטוח הישראליות גם אם הן נועדו לפעילות חו"ל).

קבלן עצמאי – אדם המקבל על עצמו לבצע עבודה מסוימת לפי תנאים מוסכמים ובשכר כולל קבוע מראש, ולא בשכר שעת, יומי או חודשי – להבדיל מעובד (הערך עובד – ראה לעיל)..

ריקול (RECALL) – ראה בערך "השבת מוצרים".

רשלנות – מעשה או מחדל שאדם סביר/בעל מקצוע סביר היה עושה או לא עושה באותן נסיבות.

רשלנות תורמת – מעשה או מחדל של הנפגע שתרם ברשלנותו לקרות או לגודל הנזק. אשמו של גורם הנזק אינו פוטר את הנפגע מלנקוט בזהירות הסבירה כלפי עצמו.

שומר חנם - מי ששומר על פיקדון בחינם שלא תמורת שכר, במקרה של גניבה או אבידה לאותו רכוש, פטור השומר מלשלם לבעל הרכוש את שווי (למעט אם הנזק נגרם ברשלנות השומר).

שומר שכר - מי ששומר על פיקדון תמורת שכר, במקרה של גניבה או אבידה לאותו רכוש, יהיה עליו לשלם לבעל הרכוש את שווי (למעט אם הנזק נגרם עקב נסיבות שלא יכול היה לצפותן מראש).

שיפוי – תשלום סכום למבוטח או בשם המבוטח כמידת הנזק הכספי שנגרם למבוטח או הסכום שנתבע מהמבוטח ואושר בפסק דין או בפשרה.

תגמולי ביטוח - סכום הכסף שיש לשלם על פי חוזה ביטוח, בקרות מקרה הביטוח, על פי תנאי הפוליסה. תגמולי הביטוח אפשר שיהיו מלאים או חלקיים, והם מוגבלים בסכום הביטוח הנקוב בפוליסה (ראה לעיל – שיפוי, פיצוי).

תקופת גילוי מורחבת – תקופה שהוגדרה מראש שבה גם אם המבטח לא ימשיך לבצע את הפוליסה למשך מספר החודשים שיוסכם עליהם (בד"כ חצי שנה), יוכל המבוטח להגיש תביעה, שהתגלתה באותו פרק זמן, לאותו מבטח על מנת שישפה אותו.

תקופה רטרואקטיבית – (רלבנטי בעיקר לפוליסות על בסיס מועד הגשת התביעה) תקופה למפרע המוסכמת מראש על המבטח לכסות תביעה שתוגש נגדו בהווה בגין נזק או מעשה רשלנות שאירעו באותה תקופה מוסכמת.

תקופת כיסוי מורחבת (RUN OFF) – ביצוע ביטוח מראש לתקופה נוספת מוגדרת לאחר שהעסק/נותן השירות הפסיקו את פעילותם. ניתן להרחיב את הכיסוי לתקופות של מספר שנים בהתאם לסיכום עם המבטח. דרוש רק בפוליסות שעל בסיס מועד הגשת התביעה.

"ניהול סיכונים = אסקיט בטוחים ומאזרחים"